

Mnenje Evropskega odbora regij – Od vil do vilic: lokalni in regionalni vidik

(2021/C 37/04)

Poročevalec: Guido MILANA (IT/PES), član občinskega sveta, Olevano Romano (Rim)

POLITIČNA PRIPOROČILA**EVROPSKI ODBOR REGIJ**

1. pozdravlja strategijo „od vil do vilic“, ki je skupaj s strategijo EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 ⁽¹⁾ v središču evropskega zelenega dogovora ⁽²⁾. Ti strategiji sta nujni, če želi Evropa do leta 2050 postati prva podnebno nevtralna celina; poudarja, da je nujno strategiji izvajati skupaj, da bi omejili vpliv prehranskih sistemov na podnebje, okoljsko trajnost in biotsko raznovrstnost, hkrati pa spodbujali zdravje tal, ohranjanje opreševalcev, uporabo bioloških sredstev za integrirano varstvo rastlin pred škodljivimi organizmi, zaščito vodnih virov in ekosistemov ter obenem zagotavljali varna in zdrava živila. Strategiji morata pomagati tudi pri reševanju vprašanja upadanja prebivalstva na podeželju. Prehranska neodvisnost je ravno tako strateškega pomena, kar pomeni, da je treba ohranяти proizvodne zmogljivosti, za kar je potrebna ustrezna finančna podpora s strani EU;

2. poudarja, da je treba s pristopom upravljanja na več ravneh uskladiti različne sektorje, povezane s proizvodnjo živil, kot so kmetijstvo, živinoreja, gozdarstvo, ribištvo in pomorstvo, ter politike na področju okolja, energije, zdravja, industrije, varstva potrošnikov, industrije, zaposlovanja, razvoja podeželja in gozdarstva, da bi ukrepi, dogovorjeni na evropski ravni, podpirali izvajanje te strategije za doseg ambicioznih skupnih ciljev reforme. Prispevek lokalnih in podeželskih skupnosti je treba bolje priznati in ga vključiti v politike. Kulturno identiteto regij je nujno ponovno povezati z ekosistemi;

3. poudarja, da smo se v pandemiji COVID-19 začeli zavedati povezav med našim zdravjem, ekosistemi, oskrbovalnimi verigami, vzorci porabe in omejitvami planeta. Poleg sedanje pandemije nas tudi vse pogostejše suše, poplave, gozdni požari in pojavljanje novih škodljivih organizmov nenehno opominjajo, da je naš prehranski sistem ranljiv in da bi moral biti bolj trajnosten in odpornejši, da bi lahko deloval v vseh okoliščinah in državljanom zagotavljal zadostno oskrbo z zdravimi in ustreznimi živili po dostopnih cenah;

4. opozarja, da razvoj trajnostnega kmetijstva ne bo mogoč, če bo EU še naprej uvažala kmetijske proizvode po nizkih cenah, ki ne upoštevajo evropskih standardov proizvodnje in pomenijo nelojalno konkurenco evropski proizvodnji, in bo izvažala svoje presežke po cenah, ki so nižje od stroškov proizvodnje v Evropi; poziva k nujnemu sprejetju novih večstranskih pravil, ki bodo pravičnejša in solidarnnejša, da ne bi bilo ogroženo preživetje kmetijskih gospodarstev v EU; upa, da se bodo s takšnim novim pristopom podprle gospodarske perspektive proizvajalcev ter okrepili odnosi med proizvajalci in potrošniki; podpira raznolike prehranske sisteme in alternative oziroma dopolni tradicionalnim sistemom proizvodnje; poziva k bolj poštenemu porazdelitvi vrednosti, pri kateri naj se nagradi proizvajalce kvalitetnih javnih dobrin in ekosistemskih storitev;

⁽¹⁾ COM(2020) 380 final.

⁽²⁾ COM(2019) 640 final.

5. poziva Evropsko komisijo, naj dosledno uporablja obstoječe kazalnike (npr. kazalnike ciljev trajnostnega razvoja) za spremljanje napredka pri doseganju cilja, v skladu s katerim bi združili trajnostno proizvodnjo hrane, ekosistemske storitve in pravične gospodarske perspektive za kmete in zaposlene v okviru različnih sektorskih politik; nove kazalnike bi bilo treba uvesti le za področja, ki doslej niso bila v zadostni meri pokrita; upa, da bodo pri spremljanju in oceni izvajanja te strategije aktivno sodelovali vsi deležniki v prehranskem sistemu;

6. upa, da bo priznana in podprta vloga regij in mest kot pomembnih akterjev pri preobrazbi prehranskega sistema; Evropski odbor regij bi lahko postal pomemben posrednik v komunikaciji in vzajemnem učenju med različnimi ravni oblasti glede na to, da med drugim zastopa evropska mesta in regije ter njihove različne prakse; v okviru izvajanja in opredelitve prihodnje skupne kmetijske politike (SKP) je bistveno, da bodo lahko evropske regije še naprej opravljale svojo vlogo organov upravljanja in prehode, opredeljene v strategiji od „vil do vilic“, podpirale kar najbližje regijam ter zagotavljale, da bodo prihodnji strateški načrti ustrezali lokalnim potrebam. V zvezi s tem bi bilo treba regionalizirati prvi steber v strateških načrtih, da bi se ekosheme lahko upravljale kot pomembni instrumenti za spremljanje izvajanja strategije na način, ki ustreza posebnim potrebam vsake regije;

Podpora proizvajalcem in spodbujanje kratkih in transparentnih dobavnih verig

7. priporoča tesnejše spremljanje trenda koncentracije zemljišč v korist agroživilske industrije, dvigovanja cen zemljišč in zapuščanja zemljišč na obrobju, zaradi česar mali in srednje veliki proizvajalci ter novi kmetje izgubljajo kmetijska zemljišča; priporoča torej, naj se spremenijo obstoječi instrumenti SKP – kot je na primer morebitna omejitev neposrednih plačil na kmetijsko gospodarstvo –, da bi lokalnim malim do srednje velikim kmetijam ter novim kmetom, ki se ukvarjajo z agroekologijo, najsi delujejo posamično ali povezano, olajšali dostop do kmetijskih zemljišč in se s tem izognili zmanjšanju števila aktivnih kmetov; priporoča, naj se ohrani ravnovesje med gospodarstvom in ekologijo v SKP; spodbuja tudi k uporabi prečiščene vode za namakanje območij s primanjkljajem in promociji kmetijsko-gozdarskih sistemov;

8. pozdravlja načrt Komisije, da po opravljeni študiji učinkov zagotovi, da se do leta 2030 ekološkemu kmetijstvu za njegovo okrepitev nameni vsaj 25 % vseh kmetijskih površin v EU in da se znatno povečajo površine za ekološko akvakulturo; poleg tega Komisijo poziva, naj spodbuja tudi druge okolju koristne sisteme pridelave in proizvodnje. V zvezi s tem priporoča, naj se upoštevajo in podprejo lokalne in regionalne teritorialne politike, s katerimi bi se prek programov, kot so lokalne prehranske politike (vključno z biookrožji, ekoregijami in bioregijami⁽³⁾), in usposabljanja ohranile in povečale površine za ekološko, precizno in integrirano pridelavo, ki varčuje z naravnimi viri; želi, da bi bil prehod v okviru SKP skladen z gibanjem porabe ekoloških proizvodov; poziva tudi k ukrepu, ki ne bi prispevali le k razvoju proizvodnje, temveč tudi k reorganizaciji celotnega ekološkega sektorja, da bi ohranili dodano vrednost tega načina proizvodnje in pridelave v različnih okoljih, tudi s spodbujanjem oblikovanja vodnih omrežij, da bi ekološkim pridelovalcem zagotovili vodo, skladno z zakonodajo o ekološkem kmetovanju;

9. poziva k večji osredotočenosti na kratke dobavne verige in priznavanju raznolikosti evropskih proizvodnih sistemov, vključno z alternativnimi proizvodnimi sistemi, ki krepijo lokalne in regionalne načine proizvodnje, pridelave in trženja ter temeljijo na hranilni vrednosti, dobrobiti živali in manjšem vplivu na okolje; poziva, naj se uvede evropski okvir za spodbujanje in krepitev kratkih dobavnih verig na podlagi inovativnih in uspešnih lokalnih praks in da naj se v večji meri podprejo skupni lokalni projekti, ki vključujejo pridelovalce, lokalne oblasti, kmetije in gozdarska gospodarstva, trgovce in lokalne potrošnike in spodbujajo razvoj lokalne prehranske ponudbe; poziva tudi k podpori diverzifikacije proizvodnje in lokalno-regionalne pridelave ter razvoja novih sektorjev (npr. pridelava rastlinskih beljakovin, zlasti iz stročnic, sektorji kakovostne pridelave, na primer jagodičevja in oreškov itd.), ki upoštevajo tudi promocijo sekundarnih panog, povezanih s sekundarnimi tokovi in tokovi odpadkov, da bi ustvarili dodano vrednost na različnih stopnjah prehranske verige in s tem omogočili uvedbo certificiranja trajnostne pridelave, ki bi vključevala gospodarjenje z vodami in tlemi. V zvezi s tem OR ugotavlja, da je treba koncepte, kot sta „lokalni“ in „regionalni“, obravnavati z vidika zadevnega proizvoda. Izhodišče morajo biti majhen okoljski odtis proizvoda, izogibanje nepotrebnemu transportu in boljši odnos med proizvajalcem in potrošnikom;

⁽³⁾ Eden izmed primerov je projekt BioRegio Bayern iz leta 2012, katerega cilj je ekološkemu kmetovanju do leta 2030 nameniti 30 % vseh tamkajšnjih površin (vir: *The Role of Local and Regional Authorities in making food systems more sustainable*; študija po naročilu OR).

10. priznava, da proizvodnja, predelava, trgovina na drobno, pakiranje in prevoz živil prispevajo k onesnaževanju zraka, zemlje in vode ter k emisijam toplogrednih plinov, hkrati pa imajo velik vpliv na biotsko raznovrstnost, zato želi, da se spodbuja preusmeritev sekundarnih tokov k modelu krožnega gospodarstva, in se strinja s Komisijo, da so nujni naslednji ukrepi:

- (a) zmanjšanje uporabe in tveganj vseh kemičnih pesticidov za 50 % in uporabe najškodljivejših pesticidov⁽⁴⁾ za 50 % do leta 2030, pri čemer je treba kmetom ponuditi realne alternativne možnosti za te proizvode in prakso, ki ne omejujejo njihove produktivnosti, ter nameniti dodatna sredstva za raziskave na tem področju in zagotoviti hitrejši dostop do trga;
- (b) zmanjšanje izgube hranilnih snovi za vsaj 50 %, ne da bi to vplivalo na poslabšanje rodovitnosti tal;
- (c) zmanjšanje porabe gnojil za vsaj 20 % do leta 2030;
- (d) zmanjšanje prodaje antimikrobikov, ki se uporabljajo za rejne živali in akvakulturo, za 50 % do leta 2030;
- (e) dodatno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov v kmetijstvu in rabi tal, zlasti emisij dušikovega oksida in metana, katerega vir sta tudi živinoreja in raba šotišč in močvirij v kmetijski namene, s čimer bi zagotovili ustrezen prispevek tega sektorja k postopku, ki ga določajo evropska podnebna pravila. Zato poziva Komisijo, naj čim prej objavi načrt podnebnih ciljev do leta 2030, v skladu s katerim bi emisije toplogrednih plinov zmanjšali za vsaj 55 % glede na ravni iz leta 1990⁽⁵⁾ in začne izvajati usklajen načrt z ustreznimi finančnimi zavezami;
- (f) povečanje travinja in proizvodnje beljakovinske krme v Evropi z zmanjšanjem količine uvožene krme in beljakovin, ki ne dosegajo evropskih podnebnih in okoljskih standardov;

11. poziva Komisijo, naj v okviru svojega dela izvede ocene učinka o načinu določanja kvantitativnih ciljev. Od držav, ki uporabljajo velike količine antibiotikov, kemičnih fitofarmacevtskih sredstev in rastlinskih hranil, bi bilo treba zahtevati strožje cilje glede zmanjšanja njihove uporabe kot od držav, ki jih že zdaj manj uporabljajo;

12. priporoča, naj se izvedejo transparentne ocene učinka in sporočijo njihovi rezultati, da bi lahko spremljali srednjeročno doseganje ciljev in z državami članicami, lokalnimi in regionalnimi oblastmi ter deležniki v živilskopredelovalni industriji dosegli dogovor glede vseh potrebnih prilagoditev;

13. priporoča, naj se predvidijo strožji ukrepi za preprečevanje vpliva intenzivne industrijske živinoreje na okolje; poziva, naj bo uradno označevanje dobrega počutja živali, določeno v strategiji, obvezno na ravni EU; priporoča jasno in obvezno označevanje načina vzreje, ki bi zajemalo celotni življenjski krog živali, da se proizvajalcem prizna izboljšanje njihovih praks, potrošnikom pa se omogoči izbira proizvodov, ki ustrezajo njihovim željam; priporoča, naj se postopno in načrtno zmanjša baterijska reja v celotni Evropski uniji, tudi z omejevanjem gostote živali na teh kmetijah, in podpre ekstenzivna akvakultura; poziva, naj bo dostop do plačil SKP pogojen z omejitvami gostote živali na kmetijskem gospodarstvu in naj se okrepi pogojenost SKP s predpisi o dobrem počutju živali;

14. poziva, naj nove ekosheme zagotovijo pravično, obvezno, učinkovito in vse močnejše financiranje za spodbujanje praks trajnostne proizvodnje, ki lahko med drugim pomembno pripomorejo k sekvencirani ogljiki (*carbon farming*) s strani kmetov in gozdarjev ter k biotski raznovrstnosti; pri tem opozarja, da so se kmetijsko-okoljsko-podnebni ukrepi iz drugega stebra SKP izkazali za daleč najučinkovitejši ukrep SKP za ozelenitev in da je to povezano s pristopom od spodaj navzgor, ki se uporablja pri opredeljevanju teh ukrepov v primeru regionaliziranega upravljanja, ter zato poziva k uporabi možnosti prerazporeditve sredstev iz prvega v drugi steber SKP ter k sodelovanju regionalnih oblasti pri opredeljevanju ekoshem tako na evropski kot nacionalni ravni, da se zagotovi večja skladnost in dopolnjevanje med ekoshemami in kmetijsko-okoljsko-podnebnimi ukrepi ter da se bolj upoštevajo potrebe regij; priporoča tudi, naj se podpre prosta reja z manjšim

⁽⁴⁾ To so fitofarmacevtska sredstva z aktivnimi snovmi, ki izpolnjujejo merila za izključitev iz točk 3.6.2 do 3.6.5 in točke 3.8.2 Priloge II k Uredbi (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 309, 24.11.2009, str. 1), ali snovmi, ki se štejejo za kandidatke za zamenjavo in izpolnjujejo merila iz točke 4 iste priloge.

⁽⁵⁾ Ta poziv je tudi v mnenju z naslovom Evropska podnebna pravila: vzpostavitev okvira za doseganje podnebne nevtralnosti (COR-2020/01361 – poročevalec: Juan Moreno Bonilla (EPP/ES)) (UL C 324, 1.10.2020, str. 58).

ekološkimi odtisom. Obstajati mora možnost, da kmetje iz evropskih in nacionalnih virov prejmejo nadomestilo za dodatne stroške, povezane s kmetijsko proizvodnjo, da bo doseženo ravnovesje med okoljskimi, ekonomskimi in socialnimi vidiki trajnosti;

15. zavzema se, da bi spremembe v kmetijstvu spremljal tudi pospešen prehod na trajnostno proizvodnjo v ribištvi; priporoča, naj se sprejmejo ukrepi za zaščito in spodbujanje izvajalcev malega ribolova, kot so tisti, ki v najbolj oddaljenih regijah delujejo na trajnostni način, pa tudi ukrepi za preprečevanje intenzivne reje v kletkah ter nezakonitega industrijskega in prekomernega ribolova ter ustrežnejši ukrepi pri pregledu skupne ribiške politike (SRP) in sklepanju trgovinskih sporazumov;

16. poziva k pripravi predlogov za uresničitev pomorskega prostorskega načrtovanja in vzpostavitev mreže območij, na katerih bi bila v dovolj dolgem časovnem obdobju prepovedana vsakršna oblika ribolova, s čimer bi uravnotežili izkoriščanje staležev rib in njihovo sposobnost obnove; nadalje poziva, naj se prizadevanja usmerijo v bolj učinkovito pripravo načrtov za upravljanje ribištva na okoljsko najobčutljivejših območjih;

Prehrana, boj proti debelosti in spodbujanje odgovorne in kritične potrošnje

17. ponovno poudarja pomen prehranskih odločitev in navad potrošnikov kot glavnega dejavnika sprememb prehranskega sistema; v skladu s ciljem trajnostnega razvoja 12 iz agende za trajnostni razvoj do leta 2030 ⁽⁶⁾ podpira Komisijo v njeni nameri, da podpre prehod na zdrave in trajnostne prehranjevalne navade; zato Komisijo poziva, naj pripravi sveženj skladnih in ciljno usmerjenih ukrepov za spodbujanje mediteranskega načina prehranjevanja, ki se je izkazal za zdrav način prehranjevanja, in zdravih prehranjevalnih navad z več zelenjave ter ustreznim in odgovornim vnosom maščob in sladkorja;

18. poziva Komisijo, naj opredeli ustrežnejše sisteme označevanja hranilne vrednosti živil, ki bodo dogovorjeni na evropski ravni in bodo temeljili na najnovejših podatkih znanstvenih raziskav; poziva jo tudi, naj preuči možnost vzpostavitve evropske zbirke podatkov o hranilnih vrednostih in evropskega programa za označevanje hranilne vrednosti. Da bi spodbudili zavestno potrošnjo, bi moral biti cilj zagotavljanje transparentnih, popolnih in jasnih informacij o hranilni vrednosti, ki bi upoštevale tudi poreklo živil, vpliv prevoza na okolje in načine proizvodnje;

19. poleg tega poudarja, da je pomembno, da ukrepe v zvezi z označevanjem spremljajo izobraževanje, spodbude in strukturni ukrepi, ki bodo usmerjeni v kritično in odgovorno potrošnjo ter bodo spodbujali zdrava in vsem dostopna živila; priporoča torej izvajanje informativnih kampanj in izobraževalnih programov o zdravi prehrani, bogati z zelenjavo in vlakninami; podpira sprejetje davčnih spodbud, ki bi potrošnike spodbudile, da se odločijo za zdravo in trajnostno prehranjevanje; spodbuja ukrepe za odvrčanje živilskopredelovalne industrije od prodaje in oglaševanja nezdravih in visoko predelanih živil, ki vsebujejo veliko sladkorja, soli in nasičenih maščob;

20. odločno podpira ukrepe, s katerimi se zagotavlja, da bi cene živil odražale dejanske okoljske in družbene stroške in da bi primarni proizvajalci prejeli pravični dohodek za svoje delo; poziva Komisijo, naj glede na znanstveno dokazane stroške vpliva na okolje in zdravje z državami članicami obravnava ukrepe za omejitev kupne moči predelovalcev in maloprodaje ter krepitev pogajalske moči primarnih proizvajalcev. Če je za pravično ceno proizvodov potrebna višja cena za potrošnike, je po mnenju OR to sprejemljivo ⁽⁷⁾;

21. poziva Komisijo, naj pravica do hrane postane eden od temeljev pri izvajanju te strategije; priporoča torej sodelovanje z državami članicami ter lokalnimi in regionalnimi oblastmi, da bi določili kratkoročne in srednjeročne ukrepe (npr. s podporo gospodarstvu) in dolgoročne ukrepe (strukturne socialne politike), s katerimi bi najbolj ranljivim skupinam omogočili dostop do bolj trajnostnega in zdravega prehranskega sistema in tako prispevali k boju proti debelosti in slabim prehranjevalnim navadam; poziva k opredelitvi evropskega akcijskega načrta za obdobje po letu 2020 za preprečevanje debelosti pri otrocih; poudarja, da bi bilo treba cenovno dostopnost zdrave hrane podpreti predvsem z neposrednimi socialnimi politikami in ukrepi, hkrati pa kmetom in zaposlenim zagotoviti poštene cene;

⁽⁶⁾ Cilj trajnostnega razvoja 12 – odgovorna poraba in proizvodnja.

⁽⁷⁾ Glej na primer Willet, W., et al. (2019), *Food in the Anthropocene: the EAT–Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems*, The Lancet Commissions, 393 (1170), str. 447–492. Glej tudi Howard, P., et al., *Global Meat: Social and Environmental Consequences of the Expanding Meat Industry*, MIT Press, 2019.

Trajnostna javna naročila, zeleno javno naročanje hrane (Green Food Procurement) in izobraževalni programi

22. poziva k večji osredotočenosti na zeleno javno naročanje hrane, s katerim bi podprli zdrave in trajnostne prehranjevalne navade, okrepi in spodbudili lokalno in regionalno kmetijstvo na podlagi regionalnih posebnosti ter tako zagotovili tržne deleže lokalnim in regionalnim proizvajalcem⁽⁸⁾;

23. meni, da je treba določiti prožnejša merila za vključitev lokalnih in regionalnih proizvodov v javna naročila, pri čemer naj se za šolske menze upošteva načelo „0 km“; hkrati se zavzema za to, da se sprejme učinkovit sistem svetovanja ali pripravi enostaven evropski priročnik, da bi javni organi dobili jasna navodila za uvedbo meril za večjo trajnostnost;

24. podpira Komisijo pri spodbujanju držav članic ter lokalnih in regionalnih oblasti k izvajanju izobraževalnih programov o kmetijstvu, hrani, okolju in podnebjem v šolah; poudarja, da je treba spodbujati kritično potrošnjo in izvajati programe izobraževanja o kmetijstvu, kulturi prehranjevanja in okoljski ozaveščenosti med mlajšimi in najranljivejšimi skupinami;

Zmanjševanje količine odpadkov in preprečevanje nepotrebnih odpadkov ter spodbujanje krožnega gospodarstva

25. spodbuja Komisijo, naj pripravi ambiciozno zakonodajo ter zavezujoče cilje za preprečevanje in zmanjševanje živilskih odpadkov; upa, da bo Komisija s pomočjo evropske platforme o živilskih odpadkih dosegla cilj zmanjšanja živilskih odpadkov za polovico do leta 2030; poleg tega poziva Komisijo, naj najbolj oddaljenim regijam namenijo veliko pozornosti in podpore, saj je ta zelo pomembna za večjo krožnost njihovega gospodarstva, izboljšanje upravljanja ter recikliranje in izkoriščanje odpadkov in stranskih proizvodov iz agroživilskega in ribiškega sektorja;

26. priporoča skupno vizijo o prehranski verigi, ki bi vključevala ukrepe za omejitev odpadkov tako višje v verigi (primarna proizvodnja) in v postopku predelave kot med prevozom in prodajo živil, pa tudi v okviru potrošnje v gospodinjstvih in zunaj njih; priporoča spodbujanje trgovin k učinkovitejšemu skladiščenju proizvodov in uvedbo davčnih ukrepov za trgovine, ki s svojimi presežki ne ravnaajo gospodarno; pozdravlja pobudo nekaterih držav članic za obvezno darovanje presežnih zalog;

27. poziva k ustrežnejšim informacijam o preteku roka uporabe živil na njihovih oznakah z razlikovanjem med „priporočenim“ rokom uporabe in „neužitnostjo“, pomembne pa so tudi kampanje obveščanja in ozaveščanja potrošnikov, katerih namen je spodbujati dobre navade, da bi zmanjšali količino živilskih odpadkov; hkrati priporoča izvajanje pristopa od spodaj navzgor, usmerjenega v ozaveščanje in spodbujanje inovacij ter dobre prakse v številnih mestih in regijah;

28. podpira uvedbo ukrepov za spodbujanje uporabe modelov proizvodnje in teritorialnega razvoja na podlagi pristopa „brez odpadkov“, ponovne uporabe in krožnega gospodarstva skozi celotno verigo, v kar je treba vključiti tudi sektor plastike; poudarja, da so javna naročila močan instrument, s katerim lahko lokalne in regionalne oblasti postavljajo standarde in vodijo trg v smeri bolj trajnostnih in lokalnih proizvodov in storitev; priporoča pristop od spodaj navzgor s programi za podpiranje uspešnih ukrepov krožnega gospodarstva, ki vključujejo mestna, primestna in podeželska območja ter najbolj oddaljene regije⁽⁹⁾;

Mednarodna trgovina, solidarnost in trajnostni razvoj v tretjih državah

29. poudarja, da je treba v sodelovanju s tretjimi državami in mednarodno trgovinsko politiko sprejeti celovit pristop pri prehodu na trajnostne agroživilske sisteme; poudarja sicer, da je EU, ki je vodilna svetovna uvoznica in izvoznica hrane, povečala svojo odvisnost od tretjih držav in da je razvila trgovinsko politiko, ki je v nasprotju z njenimi družbenimi in okoljskimi cilji; poziva Komisijo, naj aktivno išče rešitve na tem področju, zlasti v zvezi s pravili mednarodne trgovine s kmetijskimi proizvodi, gibanjem cen na trgih EU in mednarodnih trgih ter trajnostnim ravnovesjem med povpraševanjem in proizvodnjo mesa in mlečnih izdelkov;

⁽⁸⁾ V zvezi s tem želi opozoriti na točko 19 resolucije o trajnostni proizvodnji hrane (UL C 313, 22.9.2015, str. 5), sprejeti na 113. plenarnem zasedanju julija 2015 in v kateri je poudaril, da je treba: „različne akterje, ki so zainteresirani za trajnostno proizvodnjo in odgovorno potrošnjo [...], obvestiti o možnostih, da v postopke javnih naročil vključijo merila trajnosti [...]“.

⁽⁹⁾ Primer tega je Mesto Maribor, kjer so vidne sinergije med mestom in podeželjem prek predelave organskih odpadkov v gnojila (vir: *The Role of Local and Regional Authorities in making food systems more sustainable*, študija OR).

30. vztraja, naj se trgovinski sporazumi ocenjujejo ob upoštevanju cilja zmanjševanja emisij toplogrednih plinov in temeljijo na konceptu trajnostnega razvoja; poziva h krepitvi poglavij o trajnostnem gospodarjenju z gozdovi in preprečevanju krčenja gozdov, pa tudi o dobrobiti živali in preprečevanju kršitev človekovih pravic⁽¹⁰⁾;

31. meni, da lahko trgovinska politika, ki ne zagotavlja spoštovanja visokih standardov glede trajnosti in varnosti prehrane tudi na trgih zunaj EU, močno oslabi notranji trg in ogrozi kmetijski sektor EU; ocenjuje, da so evropski trgovinski sporazumi bistveni za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev med notranjim in zunanjim trgov, zaščito konkurenčnosti evropskih kmetov in jamstvo pravičnega donosa; zahteva dogovor s tretjimi državami o striktni vzajemnosti proizvodnih standardov, približanje njihovih fitosanitarnih in okoljskih predpisov predpisom na ravni EU in po potrebi opredelitev lokalnih zgodnjih proizvodov ter okrepitev nadzora nad uvoženimi proizvodi na skupnem evropskem trgu; podpira davek na ogljik na mejah, ki bi podjetjem v EU preprečil, da prenesejo proizvodnjo v države, v katerih veljajo manj strogi okoljski standardi;

Upravljanje, izvajanje in spremljanje

32. priporoča dosledno usmerjenost prihodnje skupne kmetijske politike, skupne ribiške politike, operativnih programov in nacionalnih strateških načrtov SKP na cilje iz evropskega zelenega dogovora, zlasti v okviru strategije „od vil do vilic“ ter strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2030; v zvezi s tem poziva, da se v uredbo o skupni kmetijski politiki vključijo skupni številčni in merljivi evropski cilji za nacionalne strateške načrte; priporoča, naj se uvedejo jasni kazalniki učinka, da bi določili cilje in spremljali rezultate; poziva, naj imajo regije ključno vlogo pri upravljanju strateških načrtov, zlasti pri drugem stebru; upa, da bo v načrtih reforme SKP ohranjen teritorialni in regionalni vidik;

33. obžaluje, da se je v stališču, ki ga je julija sprejel Evropski svet, delež, namenjen SKP iz večletnega finančnega okvira 2021–2027, zmanjšal za 6,4 % glede na sedanje obdobje. Ambiciozne cilje za zeleno preobrazbo evropske kmetijske proizvodnje mora spremljati ambiciozen proračun za SKP, zlasti za Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja; poleg tega obžaluje, da prizadevanja za prenovo skupne kmetijske politike – da bi bila v večji meri usmerjena v javno dobro, trajnostnost in varstvo virov – doslej niso bila jasneje izražena v predlogih uredb in da bodo sprejeti pristopi zaradi dolgih prehodnih obdobji učinkovali šele s precejšnjo zamudo;

34. pozdravlja namen, da se v izvajanje in spremljanje te strategije vključijo vsi deležniki iz prehranskega sistema, pri čemer se ne sme pozabiti na civilno družbo in predstavnike lokalnih in regionalnih oblasti; meni, da je treba v okviru te strategije vzpostaviti horizontalni sistem upravljanja na več ravneh, ki bi omogočal skupni pristop različnih zadevnih generalnih direktoratskih Komisije; upa, da bo mogoče črpati iz participativnih modelov, kot so sveti za politiko prehranjevanja (*food policy councils*), ki so jih ustanovile številne lokalne in regionalne skupnosti;

35. predlaga, naj Komisija tesno sodeluje ne le s Parlamentom, temveč tudi z Evropskim odborom regij in Evropskim ekonomsko-socialnim odborom, kar zadeva izvajanje in spremljanje teh dveh strategij.

V Bruslju, 10. decembra 2020.

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁰⁾ Ta poziv je tudi v mnenju z naslovom *Okrepitev ukrepov EU za zaščito in obnovo svetovnih gozdov* (COR-2019/04601 – poročevalec: Roby Biwer (PES/LU)) (UL C 324, 1.10.2020, str. 48).